

# Kadernota WMO 2015 Midden-Drenthe

Midden-Drenthe  
26 november 2014

## Inhoud

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| Samenvatting .....                             | 3  |
| Inleiding .....                                | 5  |
| 1. Zachte landing .....                        | 6  |
| 2. De uitvoering door het college .....        | 8  |
| 3. Aanvullende kaders van de raad .....        | 11 |
| 4. Kaders voor de toekomst .....               | 13 |
| Bijlage 1 – kaders en begrippen Wmo 2015 ..... | 14 |
| Bijlage 2 – huidig gebruik .....               | 16 |
| Bijlage 3 – begroting .....                    | 17 |
| Bijlage 4 – voorzieningen, de begrippen .....  | 18 |

## Samenvatting

In deze kadernota is beschreven:

- de strategie die de gemeente volgt bij de overgang van de 'oude' situatie naar de nieuwe situatie;
- de voorbereidingen die het college al heeft getroffen op basis van bestaand beleid;
- de kaders die nog nodig zijn om te kunnen starten;
- de onderwerpen waarvoor in een later stadium de kaders zullen worden bepaald.

### De strategie

De gemeente heeft gekozen voor gaandeweg ontwikkelen en zorgt van daaruit voor een zachte landing. Dat gebeurt door:

- voor huidige cliënten de ondersteuning te continueren totdat er een nieuw arrangement ligt;
- contracten af te sluiten met zorgaanbieders voor een periode van 2 jaar met optie tot verlenging met 1 jaar

Deze strategie creëert rust en ruimte voor vernieuwing.

### Uitvoering van bestaand beleid

Het huidige beleid heeft het mogelijk gemaakt om de decentralisatie goed voor te bereiden. Het college heeft ervoor gezorgd dat:

- er arrangemententeams zijn die de toegang vormen voor maatwerkvoorzieningen;
- de medewerkers zijn geschoold en er extra deskundigheid op de werkvloer beschikbaar is vanuit MEE-Drenthe om de kwaliteit te waarborgen;
- er een coördinator is voor de arrangemententeams, die de procedures bewaakt en een doorslaggevende stem heeft in de besluiten over de maatwerkvoorzieningen;
- de ondersteuning binnen de budgetten kan worden uitgevoerd door maatwerkvoorzieningen in te kopen met een korting op het huidige tarief van 15%;
- er afspraken met de aanbieders zijn over vernieuwing om de echte verandering in gang te zetten;
- er een projectleider is die zorgt voor de ontwikkeling van een geheel aan basisvoorzieningen in elk van de drie kerngebieden met goede afstemming en eenvoudige processen.

### Aanvullende kaders

Om daadwerkelijk te kunnen starten zijn aanvullend de volgende keuzes gemaakt:

- Voor huishoudelijke hulp wordt een budget beschikbaar gesteld ter hoogte van 90% van het budget in 2014;
- De hoogte van het persoonsgebonden budget wordt gesteld op basis van het tarief van de laagste aanbieder voor geschikte ondersteuning: 100% als de ondersteuning wordt ingekocht bij een instelling en 75% als een persoon of een ZZP'er de ondersteuning biedt;
- Er komt een regeling tegemoetkoming kosten voor chronisch zieken en gehandicapten vanuit het beleid inkomensondersteuning.

### Kaders voor de toekomst

Na een overgangsperiode wordt het beleid bijgesteld. Daarvoor worden de volgende beleidstrajecten gepland:

- Voor huishoudelijke hulp en vervoer (beleidstraject in 2015);
- Voor cliëntondersteuning (beleidstraject in 2015);
- Voor de organisatie van de basisondersteuning in de kerngebieden (beleidstraject in 2016);

- Keuze of en welke maatwerkvoorziening als algemene voorziening zal worden aangeboden. Dit onderscheid in voorzieningen is in de wet beschreven, evenals de opdracht aan het college om de keuze te maken (beleidstraject in 2016, zie bijlagen 1 en 4 voor het onderscheid tussen verschillende soorten voorzieningen);

# Inleiding

## AWBZ en de drie decentralisaties

Deze kadernota gaat over de decentralisatie AWBZ en de wijze waarop de gemeente de maatschappelijke ondersteuning organiseert. Voor de andere twee decentralisaties (jeugd en participatie) zijn er aparte kadernota's. De drie decentralisaties staan echter niet los van elkaar. De verbindingen liggen vooral bij de individuele inwoners en hun directe omgeving. Bijvoorbeeld bij ouders die hun huishouden niet op orde kunnen houden vanwege verstandelijke beperkingen en die problemen krijgen met hun kinderen (al dan niet door de beperkingen).

## Wmo 2015 en maatschappelijke ondersteuning

De decentralisatie AWBZ is onderdeel van een bredere hervorming van de zorg. Het rijk streeft naar een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen het rijk, de zorgverzekeraars en de gemeenten. In grote lijnen komt de langdurige zorg binnen de zorginstellingen terecht bij het rijk. De medische zorg komt bij de zorgverzekeraars. De volledige verantwoordelijkheid voor maatschappelijke ondersteuning is bij de gemeenten neergelegd. Daarvoor is de Wmo aangepast. De vernieuwde wet heet Wmo 2015.

## Ondersteuning die valt onder de decentralisatie

Het betreft ondersteuning die gericht is op participatie, zelfredzaamheid en beschermd wonen. De vormen van ondersteuning zijn begeleiding (individueel en groep, waaronder dagbesteding) en kortdurende opvang (logeren). Ook een klein deel van de persoonlijke verzorging valt onder de decentralisatie. De cijfers in bijlage 2 geven een indruk van de omvang van het huidige gebruik van deze ondersteuning.

## Beleidskeuzes

Basis voor het nieuwe beleid is het huidige beleid, beschreven in vier documenten:

- het Wmo beleidsplan 2012-2016 'Midden-Drenthe, sociaal en evenwichtig';
  - de kadernota Individuele voorzieningen, november 2013;
  - de notitie 'Uitgangspuntendocument transitie, januari 2014';
  - de nota 'Mantelzorg en vrijwillige ondersteuning "dat doe je toch gewoon", mei 2013;
- Veel beleidskeuzes zijn al gemaakt. Om daadwerkelijk te kunnen starten met de uitvoering van de transitie zijn nog enkele keuzes te maken. Die zijn te vinden in de onderhavige kadernota. De nota vult dus het huidige beleid aan.

## Leeswijzer

De samenvatting geeft een overzicht van de beleidskeuzes die een rol spelen in de transitie AWBZ. Voor een deel betreft dit huidig beleid en voor een deel nieuw beleid.

De hoofdstukken geven achtereenvolgend antwoorden op de vragen:

1. Welke strategie hanteert de gemeente bij de overgang naar de Wmo 2015?
2. Wat wordt uitgevoerd op basis van het huidige beleid?
3. Welke beleidskeuzes bevat deze nota?
4. Welke beleidskeuzes zijn te verwachten op langere termijn?
5. Hoe wordt de uitvoering gevolgd?

De bijlagen bieden achtergrondinformatie:

1. De onderwerpen in de Wmo 2015 waarop de gemeente beleid moet of kan voeren;
2. Een beeld van het huidig gebruik van ondersteuning AWBZ die valt onder de transitie;
3. Een financieel overzicht.

# 1. Zachte landing

## Pleidooi voor een zachte landing

Tijdens de behandeling van de wetsvoorstellen in de Eerste en Tweede Kamer is sterk gepleit voor een zachte landing. Zowel voor de huidige cliënten als voor de zorginstellingen. Gevolg is dat er een overgangsrecht voor cliënten is ingesteld. De ondersteuning wordt niet zomaar afgebouwd. Om het overgangsrecht te kunnen realiseren is een overgangperiode voor de zorgaanbieders nodig. Immers als zij de ondersteuning niet meer kunnen leveren, krijgen de cliënten de ondersteuning niet.

## Gaandeweg ontwikkelen

Vanaf het begin is de strategie geweest om gaandeweg het nieuwe terrein te verkennen en te ontwikkelen. Stap voor stap zijn onderdelen opgezet. De resultaten tot nu toe zijn te lezen in het volgende hoofdstuk. Die geven vertrouwen in een soepele overgang naar de nieuwe situatie. Een zachte landing betekent ook: niet alles in een keer willen veranderen. Daardoor sluit de zachte landing goed aan bij de al ingeslagen weg.

## Vernieuwen waar dat kan

Zowel voor nieuwe cliënten als voor huidige cliënten van wie de indicatie is afgelopen, zullen vanaf het begin zoveel mogelijk nieuwe vormen van ondersteuning worden ingezet. Met de tweede groep cliënten wordt een overgangstraject afgesproken als dat wenselijk is.

## Arrangement bepalend

De arrangemententeams in de drie kerngebieden voeren de Wmo-onderzoeken uit. Deze onderzoeken worden gespreid over 2014 en 2015 uitgevoerd. Voor het aflopen van een indicatie vindt het onderzoek plaats. De uitkomst is een individueel arrangement. Zolang een cliënt geen arrangement heeft, blijft in principe de huidige aanbieder de ondersteuning uitvoeren.

## Contracten voor 2 jaar en korting van 15% op tarieven

Bij de inkoop van ondersteuning is overleg geweest met de aanbieders met als doel om realistische voorwaarden te kunnen stellen bij de contractering. Daarbij is afgesproken dat de contracten gelden voor een periode van 2 jaar met optie tot verlenging met 1 jaar. Bovendien is een korting afgesproken van 15% op de tarieven in 2014. De aanbieders kunnen de huidige ondersteuning blijven bieden. Daarnaast worden met elke aanbieder afzonderlijk afspraken gemaakt over de wijze waarop de vernieuwing gestalte krijgt. Zodra nieuw beleid is vastgesteld kan ook de inkoop worden aangepast.

## Aanpassing van het beleid

Het is te verwachten dat het beleid na enige tijd aangepast zal moeten worden. Een periode van 2 jaar lijkt op dit moment realistisch. De ervaring die in het eerste jaar wordt opgedaan kan in het tweede jaar worden omgezet in beleid. Dit betekent dat ervan uitgegaan wordt dat dit beleidskader zal worden aangepast in 2016 en dat de bijbehorende uitvoering start per 1 januari 2017.

## Rust en ruimte voor vernieuwing

Met deze aanpak wordt niet alles in een keer overhoop gehaald. Er is tijd om te wennen aan de nieuwe situatie voor alle betrokkenen en dat brengt rust. Zo ontstaat ruimte om echt te vernieuwen en de transformatie waar het om gaat, vorm te geven.

## Aanvraag huishoudelijke hulp toelage

De gemeente Midden-Drenthe heeft op 29 september 2014 een aanvraag ingediend voor huishoudelijke hulp toelage (HHT). Het kabinet heeft geld beschikbaar gesteld om

werkgelegenheid voor huishoudelijke hulpen te behouden in 2015 en 2016. Als de toelage beschikbaar wordt gesteld aan onze gemeente moeten we het geld aan dit doel besteden, binnen de daarvoor gestelde voorwaarden. Met het geld willen we cliënten de mogelijkheid bieden om, ingeval ze minder hulp krijgen, deze via de HHT aan te vullen.

## 2. De uitvoering door het college

### Keuzes voor de uitvoering

Het college heeft de nodige voorbereidingen getroffen om per 1 januari te kunnen starten met de uitvoering van de Wmo 2015. Dit hoofdstuk biedt een korte blik op de beoogde uitvoering en de keuzes die het college heeft gemaakt.

### De toegang

#### De toegang staat

Een inwoner die belemmeringen ervaart in participatie en/of zelfredzaamheid kan terecht bij het loket voor zorg & dienstverlening in het eigen kerngebied (Smilde, Beilen of Westerbork). Als blijkt dat een maatwerkvoorziening nodig is, kan hij of zij zich melden bij de gemeente. Er volgt dan een onderzoek dat wordt uitgevoerd door een medewerker van het arrangemententeam in hetzelfde kerngebied. Een arrangemententeam bestaat uit medewerkers van Welzijnswerk, MEE-Drenthe en de gemeente, die getraind zijn in het voeren van gesprekken met de nieuwe doelgroepen. De teams zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo-onderzoeken en het ontwikkelen van individuele arrangementen, samen met de inwoners.

#### Beschikking bij maatwerkvoorziening

De uitkomst van het onderzoek is een arrangement met diverse vormen van ondersteuning dat tot stand gekomen is in samenspraak met de inwoner. Het arrangement is vastgesteld als beiden hebben ondertekend. Alleen als een maatwerkvoorziening nodig is, geeft de gemeente een beschikking af. De overige (algemene) voorzieningen zijn beschikbaar en kunnen worden besproken met de cliëntondersteuners van de loketten voor zorg & dienstverlening. Een toekenning is niet nodig.

#### Deskundigheid in huis

De medewerkers in de toegang zijn goed voorbereid. Een aantal heeft zich gespecialiseerd in het voeren van gesprekken met mensen met een psychiatrische aandoening. Cliëntondersteuners van MEE-Drenthe brengen de deskundigheid in die nodig is voor mensen met een verstandelijke beperking of autisme, binnen de arrangemententeams en de loketten voor Zorg & Dienstverlening.

#### 75% van het budget voor MEE-Drenthe

De oorspronkelijke MEE-middelen zijn opgenomen in het sociaal deelfonds van de gemeente. De colleges van de Drentse gemeenten hebben afgesproken dat 75% van het gemeentelijk budget in 2014 gegarandeerd bij MEE-Drenthe wordt besteed. Daarmee blijft de opgebouwde deskundigheid beschikbaar.

#### Cliëntondersteuning onderbrengen bij de loketten

Binnen de loketten voor Zorg & Dienstverlening wordt cliëntondersteuning al uitgevoerd voor de 'oude' doelgroepen en daarom ligt het voor de hand om de specifieke deskundigheid daar onder te brengen. In 2015 wordt het beleid voor cliëntondersteuning nader bekeken en vastgesteld.

#### Projectleider op de werkvloer

Een goede uitvoering van de Wmo is bepalend voor het succes. Daarom ligt het zwaartepunt van de inspanningen op de werkvloer. Om de processen goed neer te zetten en te zorgen voor de juiste arrangementen stelt het college een projectleider aan.

## De voorzieningen

### Ondersteuning is beschikbaar

De inwoners van Midden-Drenthe doen al veel voor elkaar. Deels als uitvloeisel van het naoberschap en deels door het jarenlange beleid op het gebied van leefbaarheid. Daardoor is er een vruchtbare bodem voor vernieuwing. Welzijnswerk initieert en organiseert algemene voorzieningen zoals de plusbus, de maaltijdvoorziening en individuele ondersteuning door vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk verandert en de wensen van de vrijwilligers zelf ook. Het huidige vrijwilligersbeleid wordt in 2015 geëvalueerd en aangepast.

Daarnaast zijn er vanuit de vorige Wmo individuele Wmo-voorzieningen zoals huishoudelijke hulp en scootmobiel. Dit zijn maatwerkvoorzieningen zoals bedoeld in de Wmo 2015. Begeleiding en kortdurende opvang zijn nieuwe maatwerkvoorzieningen die beschikbaar zijn vanaf 1 januari 2015. In bijlage 4 zijn de begrippen algemene voorziening en maatwerkvoorziening beschreven.

### 15% korting op de tarieven van 2014

Samen met de gemeenten in Noord en Midden Drenthe wordt de ondersteuning ingekocht. De colleges hebben ervoor gekozen om voor 2015 een korting van 15% op de tarieven in 2014 als voorwaarde op te nemen. Uit de gesprekken die van tevoren met de aanbieders zijn gevoerd, is gebleken dat dit voor de aanbieders een acceptabele maatregel is. Naar schatting is dat dit voldoende om binnen het budget te blijven. Voor 2016 wordt het tarief opnieuw vastgesteld.

### Mantelzorgers

Bij het Wmo-onderzoek wordt niet alleen gekeken naar wat de inwoner zelf nodig heeft, ook de vragen en behoeften van de directe omgeving worden betrokken. Respijtzorg voor mantelzorgers kan ingezet worden om de kracht van de directe omgeving te versterken. Daarnaast zal het college op basis van het huidige mantelzorgbeleid nagaan op welke wijze invulling kan worden gegeven aan het mantelzorgcompliment, als blijk van waardering. Het college zal bovendien nagaan of het beleid voldoende ruimte geeft voor gewenste uitvoering, in het bijzonder in de richting van jonge mantelzorgers. Zo nodig wordt het beleid aangepast.

## Vernieuwing

### Afspraken over vernieuwing

In de contracten met de aanbieders is ruimte gecreëerd om vernieuwing vanaf het begin in te voeren. Per aanbieder worden hierover afspraken gemaakt. Gedurende de overgangsperiode worden proefprojecten uitgevoerd en de afspraken kunnen worden aangevuld of bijgesteld.

### Afstemming van voorzieningen

De ondersteuning is beschikbaar maar niet bij iedereen voldoende bekend. Bovendien is niet helder of de basisondersteuning bereikbaar is voor alle inwoners. Dit betreft ondersteuning die breed beschikbaar is en die ervoor zorgt dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De ondersteuning kan zowel door de inwoners als door organisaties worden uitgevoerd, inclusief eerstelijnsvoorzieningen, zoals de huisarts en de fysiotherapeut, die worden bekostigd via de zorgverzekeringswet. De wijkverpleegkundige heeft een belangrijke rol in de afstemming van zorg en maatschappelijke ondersteuning. Het college bereidt een project voor, samen met de partners in het bestuurlijk overleg Welzijn, wonen en zorg (Welwozo) en heeft daarvoor een projectleider aangesteld.

### Volgen en verantwoorden

Vanuit de VDG komt een basislijst beschikbaar van indicatoren voor het volgen en verantwoorden van het beleid. Het college stelt vast welke informatie hieruit wordt gebruikt voor een nulmeting en een periodieke meting.

### 3. Aanvullende kaders van de raad

#### Losse eindjes

Er liggen nog enkele losse eindjes. In de eerste plaats zijn er niet alleen nieuwe taken, ook voor bestaande taken zijn er veranderingen, in het bijzonder voor huishoudelijke hulp. Daarnaast zijn er drie onderwerpen waarvoor op dit moment keuzes moeten worden gemaakt: de hoogte van het persoonsgebonden budget (pgb), de hoogte van de eigen bijdrage en de tegemoetkoming voor extra kosten die inwoners maken (bijvoorbeeld als zij langdurig ondersteuning nodig hebben of te maken krijgen met stapeling van eigen bijdragen).

#### Besluit: 90% van het huidige budget huishoudelijke hulp in 2015

Op termijn wordt de rijksbijdrage voor huishoudelijke hulp fors terug gebracht: tot 60% van het huidige budget. De gedachte is dat veel inwoners zelf deze ondersteuning kunnen regelen. Voor 2015 heeft het rijk deze maatregel verzacht waardoor een beperkte maatregel nodig is. Het percentage van 90% wordt bereikt door bij een indicatie voor huishoudelijke hulp 1 (HH1) 15% en voor huishoudelijke hulp 2 (HH2) 5% minder uren toe te kennen. Bij deze uitwerking is geluisterd naar geluiden vanuit de raad. De praktische en juridische uitwerking zal nu worden uitgewerkt. De uitkomst wordt voorgelegd aan de commissie Welzijn en algemeen bestuur van januari 2015 ter advisering van het college. Besluitvorming vindt plaats in het college.

#### Besluit: voor het pgb is de laagste aanbieder bepalend

Vanuit de wet dient de gemeente de mogelijkheid open te houden voor de inwoners om de ondersteuning zelf te organiseren middels een pgb. Het budget wordt niet meer rechtstreeks betaald aan de cliënt maar is beschikbaar via de sociale verzekeringsbank. De gemeente is vrij om de hoogte van het pgb vast te stellen. De volgende regeling is een combinatie van door de VNG uitgewerkte varianten:

- 100% van het laagste tarief van gecontracteerde aanbieders voor de nieuwe maatwerkvoorzieningen (dagbesteding, individuele begeleiding, logeren) als de ondersteuning wordt ingekocht bij een instelling;
- 75% van het laagste tarief van gecontracteerde aanbieders voor de nieuwe maatwerkvoorzieningen (dagbesteding, individuele begeleiding, logeren) als de ondersteuning wordt ingekocht bij een persoon of een zelfstandige zonder personeel.

De laagste aanbieder betreft de aanbieder die een aanbod heeft dat kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte.

De pgb-tarieven zoals die gelden voor de 'oude' individuele voorzieningen veranderen niet.

#### Besluit: ook voor nieuwe voorzieningen maximale eigen bijdrage.

Met de vaststelling van de kadernota individuele voorzieningen is het besluit genomen om uit te gaan van de maximale eigen bijdrage. Dat betreft de 'oude' Wmo-voorzieningen. Dit besluit geldt nu ook voor de nieuwe voorzieningen. Dit betekent dat in principe de volledige kosten (maar niet meer) kunnen worden doorberekend in de eigen bijdrage.

#### Besluit: een Midden-Drentse regeling voor chronisch zieken en gehandicapten

De gemeente dient zich uit te spreken over het wel of niet instellen van een regeling voor tegemoetkoming van kosten. Dit komt voort uit de opheffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de regeling Compensatie Eigen Risico (CER). Er komt een regeling voor chronisch zieken en gehandicapten vanuit het beleid inkomensondersteuning. Dit biedt momenteel de meeste ruimte om een regeling te bedenken die het meest past binnen het tot op heden gevoerde beleid op het gebied van inkomensondersteuning. Gelet op de beperkte middelen zal een inkomens- en vermogenstoets zeker deel uitmaken van de te ontwikkelen regeling.



## 4. Kaders voor de toekomst

### Beleid na de overgangperiode

De voorbereiding voor het beleid na de overgangperiode start al in 2015. Voor sommige onderwerpen moeten of kunnen al eerder besluiten worden genomen: huishoudelijke hulp en vervoer. Voor andere onderwerpen is meer ervaring of een langer ontwikkeltraject nodig: de basisondersteuning in de kerngebieden. Daarnaast worden de nieuwe voorzieningen ingekocht als maatwerkvoorziening. De gemeente kan ervoor kiezen om daar algemene voorzieningen van te maken. Een andere mogelijkheid is om (voor onderdelen) geen voorziening te bieden maar de ondersteuning via de vrije markt zelf te laten regelen. Dat geldt overigens ook voor huishoudelijke hulp en vervoer.

### Huishoudelijke hulp en vervoer: aflopende contracten

Voor huishoudelijke hulp en vervoer lopen de contracten af tussen 15 december 2016 en 1 augustus 2017. Huishoudelijke hulp wordt nu ingekocht samen met de gemeenten in Zuidwest Drenthe. Het beleid van de gemeenten kan zozeer uit elkaar gaan lopen dat de inkoop met andere gemeenten wordt gedaan. Ook kan de situatie ontstaan dat gezamenlijke inkoop niet meer mogelijk is.

Wat betreft vervoer zijn er onderzoeken geweest in alle drie Drentse regio's. Gebleken is dat schaalvergroting besparingen kan opleveren. In Midden-Drenthe is het lokale vervoer met vrijwilligers (de "plusbus") aanvullend op het overige vervoer en blijft daarom buiten de inkoop.

### Basisondersteuning in de kerngebieden

Het project van Welwozo, beschreven in hoofdstuk 2, zal resultaten opleveren die kunnen worden omgezet in beleid. De ervaring die al in Westerbork is opgedaan, biedt perspectief voor een goede basisondersteuning, ook voor de andere kerngebieden. De eerste inventarisatie laat zien dat er een grote diversiteit beschikbaar is aan (laagdrempelige) ondersteuning. De grenzen tussen vrijwilligerswerk en gespecialiseerde ondersteuning worden opgezocht. Ook hier zal de vraag ontstaan voor welke soort ondersteuning algemene voorzieningen kunnen worden opgezet (voor iedereen toegankelijk) en wat maatwerkvoorzieningen blijven (met een toegangstoets).

### Vast nog meer

Bovengenoemde onderwerpen zullen zeker aan de orde zijn in de komende periode. Maar er zullen ook onderwerpen te voorschijn komen die nu nog niet worden voorzien. Dat is inherent aan verandering.

## Bijlage 1 – kaders en begrippen Wmo 2015

In deze bijlage staat in kort bestek wat de hoofdpunten zijn in de nieuwe Wmo 2015. De uitvoering van deze wet start per 1 januari 2015. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Doelen Wmo 2015
- Algemene maatregelen
- Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen
- Persoonsgebonden budget
- Financiële regelingen
- Bijzondere situaties
- Overgangsrecht

### Doelen Wmo 2015

Hoofddoel is dat:

- De inwoners zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, in de eigen omgeving;
- De inwoners kunnen participeren in de samenleving;
- Voorkomen wordt dat inwoners elkaar of zichzelf (in hoge mate) tot last zijn.

Wat betreft de eerste twee doelen was de gemeente al verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen met lichamelijke en (lichte) psychische beperkingen bij het huishouden en het verplaatsen binnen en buiten de woning. Dit blijft bij de gemeente. Met de transitie is er een doelgroep bij gekomen die begeleiding nodig heeft. Bijvoorbeeld om onder de mensen te komen of om het dagelijkse leven op orde te krijgen en te houden.

Wat betreft het derde doel was maatschappelijke opvang al onderdeel van de Wmo, beschermd wonen is erbij gekomen. Het gaat om mensen met een psychische aandoening die een beschermde woonomgeving en begeleiding nodig hebben, gericht op participatie. Gemeente Assen regelt deze taken als centrumgemeente.

### Algemene maatregelen

De gemeente dient beleid te voeren om ervoor te zorgen dat inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren en participeren in de samenleving. De wet wijst daarvoor een aantal onderwerpen aan: sociale samenhang, leefbaarheid, veiligheid, vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid. Aan deze onderwerpen worden verder geen eisen gesteld.

### Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen

Een gemeente kan voorzieningen organiseren op verschillende manieren. In de wet wordt een onderscheid gemaakt tussen algemene en maatwerkvoorzieningen. De gemeente dient kwaliteitseisen vast te stellen en een toezichthouder aan te wijzen.

Een algemene voorziening is open toegankelijk en de gemeente stelt zelf het tarief vast, mits dat niet hoger is dan de werkelijke kosten. Een zwembad is een voorbeeld van een algemene voorziening. Voor een algemene Wmo-voorziening geldt bovendien dat die bijdraagt aan zelfredzaamheid en participatie.

Een maatwerkvoorziening is bedoeld voor mensen die gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben. Daarvoor is een toegangstoets nodig. Die toets vindt plaats in het gesprek tussen de daarvoor aangewezen medewerker en de inwoner. De wet spreekt van 'het onderzoek' en verbindt daaraan regels waarop de inwoner zich kan beroepen. De gemeente dient de regels in een verordening nader te specificeren.

In het onderzoek wordt in ieder geval nagegaan:

- wat de betrokkene zelf kan, eventueel met hulp van de directe omgeving;
- wat de ondersteuning kan zijn van vrijwilligers;
- welke voorliggende voorzieningen beschikbaar zijn;
- welke maatwerkvoorzieningen nodig zijn.

### Persoonsgebonden budget

Wie dat wenst, kan (nog steeds) zelf de ondersteuning regelen met een persoonsgebonden budget (pgb). De gemeente stelt de hoogte vast van het toe te kennen pgb.

Anders dan voorheen krijgen de mensen het budget niet in handen. Zij kunnen wel zelf hun ondersteuning regelen via de sociale verzekeringsbank. Deze instantie beheert het geld dat de gemeente beschikbaar stelt en betaalt daarmee de leverancier.

### Financiële regelingen

Van inwoners kan een eigen bijdrage worden opgelegd voor het gebruik van voorzieningen, net als in de voorgaande Wmo. Afhankelijk van het inkomen is er voor de inwoner een maximale eigen bijdrage. Het CAK is en blijft de instantie die de vaststelling en verrekening van de eigen bijdrage uitvoert.

De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de regeling Compensatie Eigen Risico (CER) zijn door het rijk met terugwerkende kracht tot 1 januari 2014 afgeschaft omdat er sprake was van een te ingewikkelde en moeilijk uitvoerbare regeling waardoor het geld niet altijd op de juiste plek terecht kwam. In december 2014 betaalt het rijk voor de laatste keer de bijdrage Wtcg uit. De CER wordt in 2014 al niet uitgekeerd door het rijk.

Het rijk heeft gekozen voor het overhevelen van een deel van de Wtcg en CER budgetten naar de WMO, maar tegelijkertijd aangegeven dat het gemeenten vrij staat om naast en in samenhang met het al bestaande gemeentelijke instrumentarium een regeling te bedenken. Hierbij kan gedacht worden aan een verstrekking via de Bijzondere Bijstand of een compensatie van het eigen risico via de collectieve ziektekostenverzekering.

### Overgangsrecht voor cliënten

Het rijk heeft een overgangsrecht ingesteld voor de huidige cliënten. Dit houdt in dat zij recht houden op de geïndiceerde ondersteuning zolang de indicatie geldt in 2015. Vanaf 1 januari 2016 eindigen alle indicaties voor de ondersteuning die onder de transitie valt. De gemeente kan gedurende de periode van het overgangsrecht eventueel ondersteuning op een andere manier aanbieden mits die recht doet aan de indicatie.

## Bijlage 2 – huidig gebruik

De volgende tabellen geven een idee van de omvang van de huidige ondersteuning, een kanttekening is op zijn plaats. De gegevens uit het gemeentelijk bestand laten zien hoeveel cliënten er op een bepaald moment zijn, de peildatum. De bestanden van Vektis leveren de informatie over cliënten die in een bepaald jaar gebruik hebben gemaakt van de voorzieningen. Dat aantal is groter dan het aantal op een peildatum omdat er verloop is.

### Huidige Wmo-voorzieningen

|                                                  | Huishoudelijke hulp | Vervoer | Voorziening | Totaal |
|--------------------------------------------------|---------------------|---------|-------------|--------|
| Aantal                                           | 1.013               | 1.585   | 955         | 3.553  |
| Aantal inwoners met Wmo-voorzieningen            |                     |         |             |        |
| Bron: gemeentelijk bestand, peildatum april 2014 |                     |         |             |        |

### Gebruik AWBZ-functie begeleiding

|                                                       | 2011 (pgb)<br>2012 (ZiN) | 2012 (pgb)<br>2013 (ZiN) |
|-------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| Aantal                                                | 491                      | 541                      |
| Aantal cliënten AWBZ ondersteuning over een heel jaar |                          |                          |
| Bron: Vektis                                          |                          |                          |

De groei van het aantal cliënten kan verklaard worden door de extramuralisering: de drempel om in een instelling te kunnen wonen, wordt steeds hoger. Het totaal aantal inwoners met een indicatie voor AWBZ-ondersteuning op een peildatum lijkt redelijk constant te zijn ca. 425 (Bron: CIZ). Omdat niet iedereen de indicatie (volledig) verzilvert, zal het aantal cliënten dat gebruik maakt van voorzieningen lager zijn.

|                                                              | Begeleiding groep | Begeleiding individueel | Kortdurend Verblijf | Totaal |
|--------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------------|---------------------|--------|
| Aantal                                                       | 280               | 418                     | 24                  | 722    |
| Aantal cliënten AWBZ over een heel jaar (ZiN 2012, pgb 2011) |                   |                         |                     |        |
| Bron: Vektis                                                 |                   |                         |                     |        |

## Bijlage 3 – begroting

Uitgangspunt is dat in principe het rijksbudget voldoet. Inmiddels is duidelijk hoeveel beschikbaar is voor de transitie AWBZ in 2015. Maar het is nog niet duidelijk wat de kosten zullen zijn. Concrete informatie daarover is nog onvoldoende betrouwbaar, met uitzondering van cliëntondersteuning en uitkering bijzondere bijstand. Daarom is een schatting gemaakt op grond van macro-cijfers, geleverd door het Ministerie van VWS.

### Begrote kosten in 2015

Uit de volgende begroting blijkt dat er een tekort verwacht wordt op het saldo Wmo van € 321.000 vanwege de uitgaven voor huishoudelijke verzorging. Deze schatting kunnen wij maken op grond van de ervaring in de afgelopen jaren. Het 90%-beleid is meegenomen in deze begroting. Een dergelijke schatting is niet mogelijk voor begeleiding, de nieuwe maatwerkvoorziening.

| <b>WMO 2015</b>                  |                     |
|----------------------------------|---------------------|
| <b>Beschikbare budget</b>        |                     |
| Huishoudelijke verzorging        | € 3.478.000         |
| Voorzieningen                    | € 1.464.000         |
| Begeleiding                      | € 5.400.000         |
| <b>Totaal beschikbaar budget</b> | <b>€ 10.342.000</b> |
|                                  |                     |
| <b>Uitgaven:</b>                 |                     |
| Huishoudelijke verzorging        | € 3.790.000         |
| Voorzieningen                    | € 1.464.000         |
| Begeleiding                      | € 5.400.000         |
| <b>Totaal uitgaven</b>           | <b>€ 10.654.000</b> |
|                                  |                     |
| <b>Saldo WMO</b>                 | <b>€ 312.000</b>    |

### Begroting na 2015

Na 2015 zijn meer bezuinigingen te verwachten. Bovendien komt er een nieuw verdeelmodel. Het is dus onzeker wat de rijksbijdrage zal zijn na 2015. Om die reden zijn bij de contractering van aanbieders (zorg in natura) nog geen tariefafspraken gemaakt. Verwacht wordt dat de kosten kunnen worden beperkt door vernieuwing in de uitvoering.

## Bijlage 4 – voorzieningen, de begrippen

In de kadernota en in de verordening worden drie soorten voorzieningen genoemd:

- algemeen gebruikelijke voorzieningen
- algemene voorzieningen
- maatwerkvoorzieningen

In deze bijlage zijn deze begrippen omschreven zoals de gemeente Midden-Drenthe die gebruikt.

### Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Dit zijn voorzieningen die:

- voor iedereen beschikbaar zijn, dus niet alleen voor mensen met een beperking, én
- in de reguliere handel verkrijgbaar zijn én
- in prijs vergelijkbaar zijn met soortgelijke producten.

Wat hier onder valt, hangt vaak af van de geldende maatschappelijke normen op het moment van de aanvraag. Algemeen gebruikelijke voorzieningen worden niet vanuit de Wmo verstrekt en zijn voorliggend op maatwerkvoorzieningen.

### Algemene voorzieningen

In de wettekst van de Wmo 2015 staat dat onder een algemene voorziening wordt verstaan: “aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning”. De toegang tot algemene voorzieningen is laagdrempelig. Een algemene voorziening is per definitie geen maatwerkvoorziening en de Wmo-regels rond eigen bijdragen/eigen aandeel gelden niet.

Voorbeelden zijn:

- De sociale alarmering;
- De boodschappenbus, de supermarktservice, de vrijwillige boodschappenhulp;
- De maaltijdservice en het eetcafé;
- Klusjesdiensten om kleine woningaanpassingen te realiseren zoals de buurtconciërge, klussendienst, 55+service of thuiszorgservice;
- De was- en strijkservice;
- De ramenwasservice;
- De rolstoelpools en scootmobielpools voor incidenteel gebruik van deze voorzieningen;
- De kortdurende huishoudelijk hulp;
- Kinderopvang in al zijn verschijningsvormen;
- De dagrecreatie voor ouderen;
- De inloopsoos voor ggz'ers;
- De contactmiddag voor verstandelijk gehandicapten;
- De ziekenhuisservice: vervoer door particulieren naar het ziekenhuis.

Gemeenten kunnen ook voorzieningen hebben die de toegankelijkheid van de gemeente in brede zin ten goede komen. Dit zijn bijvoorbeeld (openbare) invalidentoiletten, rateltickers en geleidestroken in de openbare ruimte voor mensen met een visuele beperking, ringleidingen voor slechthorenden of een toegankelijke website.

### Maatwerkvoorzieningen

In de vorige Wmo wordt gesproken over individuele voorzieningen. Dit zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en scootmobiel. Deze voorzieningen blijven bestaan en het beleid hiervoor eveneens. In de Wmo 2015 vallen de individuele voorzieningen onder het begrip maatwerkvoorziening. Dit is de wettekst:

“op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen:1°. ten behoeve van zelfredzaamheid, daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger, het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen”.

### Eigen bijdrage

De wet bepaalt dat gemeenten over maatwerkvoorzieningen een eigen bijdrage kunnen heffen en dat gemeenten burgers de keuze moeten geven tussen een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget. Het aanvragen en toekennen is geregeld in de verordening.

Ook voor een algemene voorziening kan de gemeente een eigen bijdrage vragen. De hoogte is niet gekoppeld aan het inkomen en vormt geen onderdeel van de toets die de CAK doet bij het vaststellen van de hoogte van de maximale eigen bijdrage voor een individuele inwoner. Voor een algemene voorziening geldt dus een andere systematiek in de eigen bijdrage dan voor een maatwerkvoorziening. Het is ook beter om niet te spreken van eigen bijdrage maar van een prijs voor het gebruik van de voorziening. Die mag wettelijk gezien maximaal de kostprijs zijn.